

Taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys yrityksissä ekologisen keskustelun varjossa

18.5.2026

Kestävyys rakentuu kolmelle pilarille: ekologiselle, sosiaaliselle ja taloudelliselle. Ekologinen kestävyys tarkoittaa yrityksen toiminnan vaikutuksia ympäristöön sekä vastuuta näiden vaikutusten hallinnasta. Keskeistä on huomioida sekä toiminnan välittömät että välilliset vaikutukset, mikä korostaa elinkaariajattelun merkitystä. Sosiaalinen vastuullisuus puolestaan liittyy ihmisten hyvinvointiin, oikeudenmukaisuuteen ja osallisuuteen. Se kattaa esimerkiksi ihmisoikeuksien kunnioittamisen, tasa-arvon, monimuotoisuuden ja hyvät työolot sekä yrityksen sisällä että sen arvoverkostoissa. Taloudellinen vastuullisuus liittyy yrityksen liiketaloudellisesta kestävyydestä huolehtimiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että yritys huolehtii kannattavuudestaan pitkällä aikavälillä ja kehittää toimintaansa avointa ja hyvää hallintotapaa noudattaen.

Yleinen keskustelu luonnon tilan heikkenemisestä ja kantokyvyn ylittymisestä on viime vuosina voimistunut. Tämä on heijastunut vahvasti myös vastuullisuuskeskusteluun, jossa huomiota on kiinnitetty erityisesti ympäristökestävyyteen liittyviin asioihin. Tämä näkyy konkreettisesti myös yritysten vastuullisuusviestinnässä. Yritysten verkkosivuilla viestitään vastuullisuudesta esimerkiksi päästöihin liittyvillä luvuilla ja muilla ympäristöön liittyvillä mittareilla, mutta vain harvoilla www-sivuilla nostetaan esiin konkreettisia tekoja tai mittareita sosiaaliseen tai taloudelliseen vastuullisuuteen liittyen.

Vastuullisuus verkostoissa on yhä merkittävämpi kilpailutekijä

Vastuullisuus ei koske vain yksittäistä yritystä, vaan rakentuu yritysverkostoissa. Esimerkiksi päästöistä jopa 75 %syntyy toimitusketjuissa, joten pelkästään oman tuotannon päästöjä vähentämällä ei vielä vaikuteta kokonaisuuteen merkittävästi. Suurempia vaikutuksia saadaan aikaan vasta huomioimalla koko verkosto ja sen toiminnasta syntyvät päästöt. Samoin sosiaalinen ja taloudellinen ulottuvuus vaativat verkostotason avoimuutta ja yhteistyötä. Ihmisoikeuksien toteutuminen ei ole itsestäänselvyys edes Pohjoismaissa, ja globaalit toimitusketjut monimutkaistavat tilannetta entisestään. Taloudellisen vastuullisuuden osalta verkostoja haastaa epävakaa poliittinen ja taloudellinen ympäristö, mikä voi ajaa yritykset tavoittelemaan voittoja lyhyellä aikavälillä, mikä jättää tärkeämmän, pitkän aikavälin kestävän kehittämisen taka-alalle.

Verkostotason kestävyyttä haastavat yritysten väliset erot. Toimijat voivat olla hyvin eri tasolla vastuullisuudessa niin asenteiden, osaamisen kuin toimintaympäristönkin osalta. Osa toimijoista noudattaa tiukkoja standardeja ja pyrkii tavoitteellisesti vastuulliseen toimintaan, kun taas toiset tekevät vain sen, mitä laki tai asiakkaat vaativat. Myös eri maiden ja kulttuurien välillä on merkittäviä eroja siinä, miten kestävään kehittämiseen ja vastuullisuuteen suhtaudutaan.

Aito kestävyys rakentuu kolmen tukijalan varaan

Pelkän päästöjen raportoinnin ja seuraamisen sijaan pitäisi keskittyä myös sosiaaliseen ja taloudelliseen osa-alueeseen. Verkostotasolla tämä näkyy esimerkiksi vastuullisina toimittajavalintoina sekä siinä, että toimittajayrityksissä huolehditaan ihmisoikeuksien toteutumisesta ja hyvistä työoloista. Käytännössä tämä voi tarkoittaa sitä, ettei valinta kohdistu aina hinnoiltaan edullisimpaan toimittajaan. Taloudellisen vastuullisuuden osalta taas on mietittävä koko verkoston liiketoiminnallista kehittymistä, mikä vaatii aikaa ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Tämä kaikki edellyttää yrityksiltä aktiivista roolia koko verkoston ohjaamisessa pelkän oman toiminnan optimoinnin sijaan.

Taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys jäävät helposti ekologisen keskustelun varjoon, koska niiden mittaaminen, vertaileminen ja niistä viestiminen tunnuslukujen avulla voi tuntua vaikeammalta. Ilman näitä ulottuvuuksia kestävyys kuitenkin jää väistämättä puutteelliseksi. Aidosti kestävä liiketoiminta syntyy vasta silloin, kun koko verkoston toimintaa tarkastellaan ympäristön lisäksi myös ihmisten ja taloudellisen kestävyyden näkökulmasta.

Artikkeli on kirjoitettu osana VEKKI – Verkoston vastuullisuusdata kiertotalouden edistämisessä -hanketta, joka on Euroopan unionin osarahoittama. Hanketta toteuttavat yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulu ja Vaasan yliopisto.

Sanna Joensuu-Salo
Tutkijayliopettaja, dosentti

SEAMK

Laura Könönen
Asiantuntija, TKI
SEAMK

Anni Rajala
Nuorempi apulaisprofessori
Vaasan yliopisto

Annemari Vanhaviitakoski
Yliopisto-opettaja
Vaasan yliopisto